Lieta Nr.A420567112
SKA – 429/2014

LĒMUMS

Rīgā 2014.gada 24.februārī

Augstākās tiesas Administratīvo lietu departaments šādā sastāvā:

tiesnese R.Vīduša
tiesnese V.Krūmiņa
tiesnese I.Skultāne

rakstveida procesā izskatīja /pers. A/ blakus sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2014.gada 9.janvāra lēmumu, ar kuru noraidīts lūgums par atbrīvošanu no valsts nodevas samaksas.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicējs /pers. A/ iesniedzis Administratīvajā apgabaltiesā lūgumu par atbrīvošanu no valsts nodevas samaksas par apelācijas sūdzības iesniegšanu.

Lūgumā pausti apsvērumi par to, ka pieteicēji lietās par valsts civildienesta attiecībām principā būtu atbrīvojami no valsts nodevas, ievērojot, ka prasītājiem darba strīdos un pieteicējiem lietās par valsts nodrošināto juridisko palīdzību valsts nodeva nav jāmaksā. Pieteicējs lūdzis tiesu vērsties Satversmes tiesā par attiecīgo Administratīvā procesa likuma normu atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91.panta pirmajam teikumam.

Attiecībā uz pieteicēja mantisko stāvokli lūgumā norādīts, ka pieteicējs ir bezdarbnieks un vairs nesaņem bezdarbnieka pabalstu; pieteicējam nav ienākumu. Tāpat norādīts, ka likumā noteiktais valsts nodevas apmērs pieteicējam ir liela summa, turklāt pieteicējs jau 2012.gadā kopumā iztērējis 320 latu valsts nodevās. Pieteicējs arī apšauba, ka persona var pierādīt, ka tai nav pilnīgi nekādu ienākumu, ka tā pārtiek no citu personu žēlastības.

[2] Administratīvās apgabaltiesas tiesnesis ar 2014.gada 9.janvāra lēmumu minēto lūgumu noraidīja. Lēmumā norādīti šādi apsvērumi.

Apelācijas sūdzības iesniegšanas laikā spēkā esošā Administratīvā procesa likuma 124.panta otrā daļa noteica, ka par apelācijas sūdzību jāmaksā valsts nodeva 40 latu (no 2014.gada 1.janvāra – 56,91 *euro*). Atbilstoši minētā likuma 128.panta trešajai daļai tiesnesis pēc personas lūguma var personu pilnīgi vai daļēji atbrīvot no valsts nodevas samaksas.

Pieteicēja norādītās ziņas nav pietiekams pamats atbrīvošanai no valsts nodevas samaksas, jo bez darba samaksas, valsts pensijām un pabalstiem personai var būt citi ienākumu avoti, piemēram, uzkrājumi, ienākumi no nekustamā īpašuma izīrēšanas u.c. Pieteicējs nav vērsies pēc palīdzības sociālajā dienestā un viņam nav piešķirts trūcīgas personas statuss. Saskaņā ar publiski pieejamu informāciju pieteicējs 2012.gadā deklarējis bezskaidras naudas uzkrājumus 41 156,93 latus. Neesot dokumentiem par citiem izdevumiem, norāde par valsts nodevās iztērētajiem līdzekļiem, pati par sevi neliecina, ka pieteicēja mantiskais stāvoklis liedz viņam samaksāt valsts nodevu.

Tiesību normās nav noteikts, ka civildienesta lietās nav jāmaksā valsts nodeva. Savukārt lietās par valsts nodrošināto juridisko palīdzību atbrīvojums no valsts nodevas samaksas pamatā saistīts ar personas mantisko stāvokli. Tā kā civildienesta strīdi risināmi administratīvā procesa kārtībā, pieteicējs nepamatoti atsaucas uz Civilprocesa likuma normām.

[3] Pieteicējs par tiesneša lēmumu iesniedzis blakus sūdzību, norādot tajā tādus pašus apsvērumus, kā lūgumā par atbrīvošanu no valsts nodevas samaksas (*sk. šā lēmuma 1.puntu*).

Motīvu daļa

[4] Vispārīgi par pieteikuma un apelācijas sūdzības iesniegšanu tiesā ir jāmaksā valsts nodeva (*sk. Administratīvā procesa likuma 124.panta pirmo un otro daļu*). Atsevišķos likumā noteiktos gadījumos valsts nodeva nav jāmaksā. Attiecībā uz valsts nodevas samaksu lietās par valsts civildienesta attiecībām likumdevējs nav paredzējis izņēmumu. Tātad uz tām attiecināms vispārīgais noteikums, ka valsts nodeva ir jāmaksā.

Starp pieteicējiem, kuri pārsūdz Juridiskās palīdzības administrācijas lēmumus (par kuru pārsūdzību likumdevējs nav paredzējis valsts nodevu), un pieteicējiem valsts civildienesta lietās nav saskatāma līdzība, kas rosinātu apsvērt vienlīdzības principa iespējamu pārkāpumu attiecībā uz pienākumu maksāt valsts nodevu.

Nav pamata arī salīdzināt valsts nodevas maksāšanas pienākumu civilprocesā un administratīvajā procesā tiesā. Pieteicējs pareizi norāda, ka saskaņā ar Civilprocesa likuma 43.panta pirmās daļas 1.punktu no tiesas izdevumu samaksas valsts ienākumos ir atbrīvoti prasītāji prasībās par darba samaksas piedziņu un citiem darbinieku prasījumiem, kas izriet no darba tiesiskajām attiecībām vai ir ar tām saistīti. Tomēr šo normu nevar salīdzināt izolēti, neskatot pārējo tiesisko regulējumu. Jāņem vērā, ka civilprocesā toties prasītājam ir pienākums atlīdzināt atbildētājam lietas vešanas izdevumus, ja prasība tiek noraidīta (Civilprocesa likuma 44.pants). Šāds „zaudētājs maksā" princips nepastāv administratīvajā procesā, kur pieteicējs, ja pieteikums tiek noraidīts, var tikai zaudēt iemaksāto valsts nodevu. Tāpat jāņem vērā, ka pieteicējam administratīvajā procesā ir arī citādā ziņā labvēlīgāks procesuālais stāvoklis, salīdzinot ar civilprocesu, – jo īpaši jāņem vērā, ka pieteicēja procesuālā stāvokļa līdzsvarošanai ar valsts iestādes procesuālo stāvokli un iespējām pastāv objektīvās izmeklēšanas princips, nevis sacīkstes princips. Tādēļ Augstākā tiesa nesaskata, ka procesuālie likumi, lai arī atsevišķos jautājumos noteic atšķirīgu regulējumu, būtu diskriminējoši attiecībā pret pieteicējiem valsts civildienesta attiecību lietās, salīdzinot ar darba strīdu izskatīšanu civilprocesā.

Tā kā tiesa nesaskata, ka attiecībā uz pieteicēju tiktu pārkāpts vienlīdzības princips valsts nodevas samaksas jautājumā, nav pamata vērsties Satversmes tiesā.

[8] Persona var nemaksāt valsts nodevu, ja ar tiesneša lēmumu no šā pienākuma atbrīvota. Šāda lēmuma pieņemšanā kā kritērijs tiek izmantots personas mantiskais stāvoklis (*sk. Administratīvā procesa likuma 128.panta trešo daļu*).

Kā pamatoti konstatējis apgabaltiesas tiesnesis, pieteicēja norādītie apstākļi (pieteicējs ir bezdarbnieks un nesaņem bezdarbnieka pabalstu; pieteicējam radušies izdevumi, maksājot valsts nodevas) paši par sevi nenozīmē, ka pieteicējam nav līdzekļu valsts nodevas samaksai.

[9] Pieteicējs gan lūgumā par atbrīvošanu no valsts nodevas, gan blakus sūdzībā pauž neizpratni par to, kā iespējams pierādīt, ka personai nav pilnīgi nekādu ienākumu un ka tā pārtiek no citu personu žēlastības. Tomēr, kā no publiski pieejamās pieteicēja Valsts ieņēmumu dienestā iesniegtās deklarācijas konstatējusi apgabaltiesa, pieteicējs 2012.gadā deklarējis bezskaidras naudas uzkrājumus 41 156,93 latus. Pieteicējs blakus sūdzībā šo apstākli nav apstrīdējis vai komentējis, nav sniedzis ziņas par to, vai minētie līdzekļi joprojām ir viņa rīcībā un kādu iemeslu dēļ no tiem nevar samaksāt valsts nodevu. Personas mantisko stāvokli raksturo ne tikai tās regulārie ienākumi, bet arī iepriekš izveidoti uzkrājumi.

Līdz ar to nav pamata uzskatīt, ka pieteicēja mantiskais stāvoklis liedz viņam samaksāt valsts nodevu likumā noteiktajā apmērā vai ka pieteicējam principā nav iespējams pierādīt pretējo.

[10] Apkopojot minēto, apgabaltiesas lēmums ir atstājams negrozīts un nosakāms jauns termiņš, kādā pieteicējs var samaksāt valsts nodevu.

Nolēmuma daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 323.panta pirmās daļas 1.punktu un 324.panta pirmo daļu, Augstākās tiesas Administratīvo lietu departaments

nolēma

Atstāt negrozītu Administratīvās apgabaltiesas tiesneša 2014.gada 9.janvāra lēmumu, bet /pers. A/ blakus sūdzību noraidīt.

Noteikt termiņu līdz 2014.gada 24.martam trūkumu novēršanai – valsts nodevas samaksai 56,91 *euro* apmērā un samaksu apstiprinoša dokumenta iesniegšanai apgabaltiesā.

Lēmums nav pārsūdzams.

Tiesnese R.Vīduša

Tiesnese V.Krūmiņa

Tiesnese I.Skultāne